SPRÁVA O ČINNOSTI VOJENSKÉHO SPRAVODAJSTVA ZA ROK 2020

OBSAH

ÚVODNÉ SLOVO RIADITEĽA VOJENSKÉHO SPRAVODAJSTVA

Vážení čitatelia,

v prvom rade mi dovoľte poďakovať Vám za záujem o činnosť Vojenského spravodajstva, ktoré predstavuje etablovanú inštitúciu v štruktúre bezpečnostného systému Slovenskej republiky a dôveryhodného partnera spojeneckých spravodajských služieb NATO, EÚ a ďalších štátov. S potešením Vám predkladám správu o činnosti Vojenského spravodajstva za rok 2020 v neutajovanej forme a v intenciách zákona č. 198/1994 Z.z. o Vojenskom spravodajstve. Vo výročnej správe Vám prinášame informácie o aktuálnych bezpečnostných otázkach vo vybraných oblastiach záujmu a zároveň približujeme činnosť služby.

Poslaním Vojenského spravodajstva je podávať objektívne, včasné a neskreslené informácie zákonným užívateľom. Samozrejme vidíme potrebu v primeranej miere informovať aj širokú verejnosť. V roku 2020 Vojenské spravodajstvo poskytlo stovky informačných výstupov zákonným adresátom a významne sa podieľalo pri praktickom zaisťovaní bezpečnosti Slovenskej republiky i rozvoji Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Charakter aktuálnych bezpečnostných hrozieb potvrdzuje trend zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie vo svete. Vzájomná previazanosť jednotlivých druhov hrozieb a stieranie rozdielu medzi vojenskými a nevojenskými hrozbami predstavuje výzvu aj pre spravodajské služby a zvýšené nároky na ich personál. Preto mi dovoľte touto cestou poďakovať všetkým príslušníkom Vojenského spravodajstva za kvalitnú prácu, vytrvalosť a zodpovednosť pri plnení služobných úloh.

brigádny generál Ing. Robert KLEŠTINEC
riaditeľ Vojenského spravodajstva

ÚVOD

Vojenské spravodajstvo (ďalej len „VS“) v rozsahu svojej pôsobnosti získava, sústreďuje a vyhodnocuje informácie dôležité pre zabezpečenie obrany a obranyschopnosti Slovenskej republiky (ďalej len „SR“). Predkladaná Správa o činnosti VS za rok 2020 reflektuje zmeny vo vnútornom a vonkajšom bezpečnostnom prostredí SR v roku 2020.

Dynamika vývoja bezpečnostného prostredia SR bola v hodnotenom období významne ovplyvnená pandémiou vírusu SARS-CoV-2. VS sa rýchlo adaptovalo na novú situáciu a v plnej miere plnilo úlohy spravodajského zabezpečenia obrany SR v pôsobnosti MO SR v súlade s ustanoveniami zákona Národnej rady (ďalej len „NR“) SR č. 198/1994 Z. z. o VS.

VS v roku 2020 pokračovalo v získavaní informácií a vyhodnocovaní hrozieb najmä vojenského charakteru. Zaznamenaný bol však aj stúpajúci trend presunu hrozieb do informačného a kybernetického priestoru a zvyšovanie počtu a intenzity kybernetických útokov a vplyvových operácií aktérmi s cieľom polarizovať spoločnosť v SR a oslabiť legitimitu štátnych inštitúcií. V kontexte hybridného pôsobenia bol zaznamenaný aj nárast aktivít cudzích spravodajských služieb na území SR.

Prijaté protipandemické opatrenia na úrovni štátu boli zneužívané jednotlivcami, skupinami a cudzími mocnosťami podporujúce skupiny na prehlbovanie nedôvery v štátne inštitúcie a vytváranie deliacich línií v spoločnosti. Pokračujúci rýchly rozvoj informačných a komunikačných technológií predstavuje nové politické, ekonomické a vojenské príležitosti, ale aj zásadné bezpečnostné hrozby pre civilný a vojenský sektor.

VS v roku 2020 venovalo týmto vnútorným hrozbám intenzívnu pozornosť, vyhodnocovalo ich negatívny dopad na chránené hodnoty SR a ich vplyv na bezpečnostné prostredie SR. VS informovalo o týchto hrozbách a ich možných dopadoch oprávnených užívateľov na podporu ich rozhodovacieho procesu.

Negatívne trendy vo vonkajšom bezpečnostnom prostredí SR v poslednej dekáde pôsobia na bezpečnosť a obranyschopnosť SR. V tomto období došlo k vzniku lokálnych a regionálnych konfliktov, porušovaniu noriem medzinárodného práva a noví neštátni aktéri nadobudli spôsobilosti používať na presadzovanie svojich záujmov hybridné spôsoby vedenia bojovej činnosti (vrátane kybernetických a informačno-psychologických operácií). Tieto trendy budú s najväčšou pravdepodobnosťou pokračovať aj v nasledujúcich rokoch s možnými dopadmi aj na bezpečnosť a obranu SR.

Podrobnú činnosť VS v roku 2020 obsahuje utajovaná „Správa o činnosti VS za rok 2020“, ktorá bola predložená Osobitnému kontrolnému výboru (ďalej len „OKV“) NR SR na kontrolu činnosti VS dňa 16. júna 2021, a ktorú členovia výboru zobrali na vedomie. Následne dňa 1. decembra 2021 bola parlamentom prerokovaná „Správa o plnení úloh vojenského spravodajstva za rok 2020“.

PLNENIE ZÁKONOM STANOVENÝCH ÚLOH

VS v roku 2020 plnilo úlohy spravodajského zabezpečenia obrany SR v pôsobnosti MO SR v rozsahu ustanovenom zákonom NR SR č. 198/1994 Z. z. o VS.

Pri plnení stanovených úloh VS vychádzalo zo spektra identifikovaných a predpokladaných bezpečnostných hrozieb, ktoré pôsobia alebo môžu pôsobiť proti chráneným hodnotám a záujmom SR vo vnútornom a vonkajšom bezpečnostnom prostredí vrátane kybernetického priestoru.

Zabezpečenie obranyschopnosti SR a vojensko-hospodárskych záujmov SR

Po línii obranyschopnosti SR sa VS zameralo na získavanie a vyhodnocovanie informácií súvisiacich s budovaním moderných a interoperabilných vyzbrojených a vycvičených OS SR použiteľných v rámci obrany vlastného územia, nasadením v rámci domáceho a medzinárodného krízového manažmentu a zároveň spĺňajúcich záväzky voči NATO a EÚ.

V súčinnosti s príslušnými zložkami MO SR a OS SR sa VS podieľalo na procese obranného plánovania, ktorý predstavuje kritický prvok pre zaistenie bezpečnosti, obranyschopnosti a obrany SR.

Kvalita a úroveň výcviku jednotiek OS SR je dlhodobo negatívne ovplyvňovaná nedostatočnou personálnou naplnenosťou, odchodovosťou skúsených jednotlivcov a vysokou poruchovosťou morálne a technicky zastaranej výzbroje. Dlhodobo klesajúci trend prevádzkyschopnosti vojenskej techniky je zapríčinený celkovou zastaranosťou, nedostatočným zásobovaním náhradnými dielcami a nekoordinovaným a nesystémovým zabezpečovaním mimovojskových opráv.

Nepriaznivý technický stav výzbroje OS SR a obmedzenia vojenského výcviku vysielaného personálu spojené s pandémiou SARS-CoV-2 ovplyvnili plnenie úloh aj v rámci medzinárodného krízového manažmentu v operáciách a misiách NATO, EÚ a OSN.

Zo strany Výboru pre obranné plánovanie NATO bolo opätovne negatívne hodnotené oneskorenie výstavby deklarovanej ťažkej mechanizovanej brigády.

V oblasti realizácie modernizačných projektov sa pozornosť VS zameriavala na priebeh a celkovú efektivitu pripravovaných a prebiehajúcich projektov v podobe reálneho zvýšenia spôsobilostí OS SR, ako napr. viacúčelové stíhacie lietadlá F-16, bojové obrnené vozidlá 8x8, samohybné kanónové húfnice Zuzana-2.

Osobitná pozornosť bola venovaná aj možným prejavom korupčného a klientelistického správania, zneužívania funkcie a postavenia vedúcich zamestnancov rezortu obrany a ovplyvňovania jednotlivých činností v pôsobnosti MO SR.

Operácia SPOLOČNÁ ZODPOVEDNOSŤ

V rámci plnenia asistenčných úloh v prospech Ministerstva vnútra (ďalej len „MV“) SR boli identifikované legislatívne, personálne a materiálne limity OS SR, ktoré značným spôsobom ovplyvňovali nasadenie OS SR v rámci domáceho krízového manažmentu.

Operácia SPOLOČNÁ ZODPOVEDNOSŤ sa stala silným prvkom protivládnej propagandy aktivistov, antisystémových online skupín a alternatívnych médií a pravicovo-extrémistických subjektov, čo viedlo k zvyšovaniu polarizácie v spoločnosti a protivládnym náladám. Použitie OS SR bolo zneužité aj v agitačných procesoch rôznych pro-ruských záujmových skupín.

Negatívne reakcie neboli väčšinou vedené proti samotným príslušníkom OS SR, zamerané boli predovšetkým voči hlavným predstaviteľom OS SR a MO SR. Na pravidelnej báze dochádzalo k znevažovaniu úradu prezidentky SR ako hlavnej veliteľky OS SR, ako aj jej právomoci ovplyvniť rozhodnutia Vlády SR pri nasadení OS SR. OS SR boli prezentované ako silná inštitúcia, ktorá koná na rozkaz a ako nástroj moci, ktorý je zneužitý na dosiahnutie stanoveného cieľa.

Vývoj bezpečnostnej situácie v blízkom susedstve SR

Ruská federácia

Z geopolitického hľadiska Ruská federácia predstavuje voči SR a záujmom členských krajín NATO najväčšiu vojenskú bezpečnostnú výzvu. Pravdepodobnosť otvoreného ozbrojeného konfliktu medzi NATO a Ruskou federáciou je však v strednodobom časovom horizonte hodnotená ako minimálna. Ruská federácia pokračuje v posilňovaní spôsobilostí svojich OS, prioritne na západnom a južnom

prístupovom smere. OS Ruskej federácie boli priebežne dopĺňané novou alebo modernizovanou technikou, avšak podiel takejto techniky v porovnaní s predchádzajúcim rokom narástol iba minimálne.

V spojitosti s globálnym otepľovaním, zlepšeným prístupom k nerastným surovinám a otváraním trás pre medzinárodný obchod v regióne Arktídy dochádza ku geopolitickému súpereniu, na ktoré Ruská federácia reaguje posilňovaním svojich vojenských spôsobilostí aj v tomto regióne. Z dlhodobého hľadiska má Arktída pre Ruskú federáciu zásadný ekonomický význam.

Pandémia vírusu SARS-CoV-2 nemala zásadný vplyv na bojovú pripravenosť a výcvik OS Ruskej federácie. Tie v roku 2020 pokračovali v plnení úloh s modifikáciami na pôsobenie v sťažených protiepidemiologických podmienkach.

Ruská federácia v rámci boja proti šíreniu pandémie využila príležitosť rozšíriť svoj geopolitický vplyv do geografických oblastí Blízkeho a Stredného Východu, Afriky, Ázie, Latinskej Ameriky a čiastočne aj Európy. Pokračovala aj v angažovanosti v krízových oblastiach Blízkeho a Stredného východu, Afriky, na Ukrajine a v operácii na udržanie mieru, ktorú Ruská federácia spustila v roku 2020 v Náhornom Karabachu. VS venovalo pozornosť aj ruským súkromným vojenským spoločnostiam, ktoré sú využívané Ruskou federáciou ako nástroj tzv. „šedej zóny“ na riešenie vlastných vojensko-politických cieľov a záujmov bez priamej účasti bezpečnostných zložiek štátu.

Ruská federácia pokračovala tiež vo využívaní hybridných spôsobov vedenia bojovej činnosti. Priestormi s najintenzívnejším hybridným pôsobením a zároveň so zvýšeným rizikom ohrozenia chránených hodnôt a záujmov SR bola Ukrajina, pobaltské štáty a štáty na tzv. východnom krídle NATO. Ruská federácia využíva vojenskú predsunutú prítomnosť eFP NATO v Pobaltí na šírenie dezinformačných a klamlivých informácií o pôsobení vojenského personálu NATO (vrátane obviňovania zo šírenia pandémie vírusu SARS-CoV-2 v regióne) a ovplyvňovanie verejnej mienky negatívnou propagandou. Ruská federácia sa aktívne snažila rozšíriť svoj vplyv na domácu aj zahraničnú politiku jednotlivých členských štátov NATO taktiež prostredníctvom spravodajských operácií, ovplyvňovania politikov, podpory pro-ruských aktivistov a kybernetických útokov.

Štátny plán vyzbrojovania Ruskej federácie predpokladal od roku 2020 začatie sériovej výroby bojovej techniky novej generácie. Nové typy techniky vyvíjané vojensko-priemyselným komplexom (ďalej len „VPK“) Ruskej federácie dosahujú vysokú úroveň bojových spôsobilostí. S vysokou pravdepodobnosťou však

v horizonte 5 až 10 rokov nahradia iba malú časť zastaraných typov vo výzbroji OS Ruskej federácie. Hlavnými dôvodmi sú vysoká cena, doposiaľ neukončený vývoj projektov a kvalitatívne zastarané a kvantitatívne nedostatočné výrobné kapacity spoločností VPK Ruskej federácie, ako aj limitovaný prístup k niektorým technológiám z krajín tzv. Západu z dôvodu pretrvávajúcich reštriktívnych opatrení a hospodárskych sankcií.

Bieloruská republika

Bezpečnostná situácia v Bieloruskej republike sa zhoršila po kontroverzných prezidentských voľbách v auguste 2020. Súčasná bezpečnostná situácia v Bieloruskej republike je relatívne stabilizovaná, dochádza však k potláčaniu politickej a občianskej opozície a v krátkodobom časovom horizonte nie je predpoklad zásadných politických zmien. Súčasne došlo k ďalšiemu posilneniu vojenskej spolupráce OS Bieloruskej republiky a Ruskej federácie a ďalšiemu posilneniu politického a ekonomického vplyvu Ruskej federácie v krajine. Bieloruský režim s cieľom udržania sa pri moci nemá v súčasnosti veľa iných možností.

V oblasti monitorovania VPK Bieloruskej republiky boli zaznamenané prejavy ekonomických problémov. VPK Bieloruskej republiky je výrazne exportne zameraný, pričom približne 70 % jeho produkcie je v súčasnosti určené na vývoz. Ruská federácia predstavuje naďalej hlavného importéra produkcie VPK Bieloruskej republiky, avšak podiel vývozu do Ruskej federácie sa postupne znižuje.

Ukrajina

Bezpečnostná situácia vo východnej časti Ukrajiny bola v druhej polovici roka 2020 pozitívne ovplyvnená uzatvorením Dohody o zastavení paľby. Medzinárodné rokovania na urovnanie konfliktu vo formáte Trilaterálnej kontaktnej skupiny však pokračovali bez zásadného progresu.

V septembri 2020 Ukrajina prijala Stratégiu národnej bezpečnosti, ktorá potvrdzuje strategické smerovanie jej zahraničnej politiky zamerané na členstvo v NATO a EÚ.

V rámci hodnotenia vnútropolitickej situácie, dôsledky pandémie vírusu SARS-CoV-2 ukázali, že vláda Ukrajiny bez pomoci oligarchov nedokáže zabezpečiť činnosť štátneho aparátu a oligarchovia budú mať pravdepodobne aj naďalej výrazný vplyv na fungovanie štátu.

V rámci VPK Ukrajiny bola v roku 2020 zaznamenaná stagnácia výroby a v niektorých oblastiach dokonca pokles. Uvedená skutočnosť ovplyvnila plnenie Štátnej obrannej zákazky na rok 2020, ktorá bola realizovaná len približne na 45 % a negatívne ovplyvnila rozvoj OS Ukrajiny. VPK Ukrajiny čelí v súčasnosti finančným problémom a viacero z jeho spoločností sa nachádza na pokraji bankrotu.

Iné geografické oblasti

VS monitorovalo a analyzovalo tiež hrozby a vývoj bezpečnostnej situácie v zónach nestability a konfliktných oblastiach v regiónoch Spoločenstva nezávislých štátov, Západného Balkánu, Blízkeho východu a Severnej Afriky. Negatívny vývoj bezpečnostnej situácie v týchto regiónov pôsobí na bezpečnostné prostredie euroatlantického priestoru a môže mať vplyv aj na prípadné požiadavky na nasadenie OS SR do konfliktných oblastí v rámci súčasných a možných budúcich záväzkov SR voči NATO a EÚ. O vývoji bezpečnostnej situácie v týchto oblastiach a možných dopadoch na bezpečnosť SR a euroatlantického priestoru VS informovalo oprávnených užívateľov na podporu ich rozhodovacieho procesu.

Aktivity cudzích spravodajských služieb

Na území SR dlhodobo pôsobia cudzie spravodajské služby, ktoré vyvíjajú činnosti pôsobiace proti záujmom a chráneným hodnotám SR, NATO a EÚ. V roku 2020 dominovali svojimi aktivitami na území SR a proti chráneným hodnotám a záujmom SR v zahraničí predovšetkým spravodajské služby Ruskej federácie a Čínskej ľudovej republiky. Monitorované boli tiež aktivity spravodajských služieb viacerých krajín Spoločenstva nezávislých štátov, ktorých pôsobenie môže mať negatívny dopad na bezpečnosť SR, NATO a EÚ.

Charakter činností cudzích spravodajských služieb bol v roku 2020 silne determinovaný globálnou pandémiou vírusu SARS-CoV-2, ktorá mala vplyv na aktivity jednotlivých spravodajských dôstojníkov ako aj strategické záujmy hlavných geopolitických aktérov.

Zaznamenávané je aj stieranie hraníc medzi vojenskou a civilnou doménou a využívanie nevojenských nástrojov na dosahovanie vojenských cieľov. Monitorovaná bola činnosť viacerých subjektov vykonávajúcich aktivity v oblasti vplyvového pôsobenia na príslušníkov OS SR prostredníctvom propagandy, či dezinformácií a zvýšený záujem cudzích spravodajských služieb o informácie vo vzťahu k BIG DATA, či tzv. zdravotníckym informáciám (SARS-CoV-2, genetika).

SR je zo strany cudzích spravodajských služieb využívaná tiež ako priestor na realizáciu tzv. „cezhraničných operácií“, kedy spravodajské služby cudzích mocí realizujú jednotlivé fázy svojich operácií v niekoľkých krajinách.

Ruská federácia

Z pohľadu pôsobenia cudzích spravodajských služieb na území SR v roku 2020 predstavovali najväčšiu bezpečnostnú hrozbu aktivity príslušníkov ruských spravodajských služieb. Ich spravodajský záujem bol smerovaný na získavanie citlivých a utajovaných informácií vo vzťahu k obranyschopnosti SR, spôsobilostiam, štruktúre a výcviku OS SR, ako aj aktivitám NATO. Zaznamenané boli tiež aktivity príslušníkov spravodajských služieb Ruskej federácie v oblasti informačno-konfrontačných (hybridných) foriem pôsobenia s negatívnym dopadom na spoločenskú a politickú kohéziu SR.

VS zaznamenáva kontinuálny nárast hybridných aktivít spravodajských služieb Ruskej federácie na území SR, ktoré využívajú narastajúce antisystémové nálady a protichodné postoje slovenskej spoločnosti. Ide o aktivity, ktoré sú buď priamo riadené subjektami Ruskej federácie pôsobiacimi na území SR, realizované domácimi entitami s podporou Ruskej federácie, prípadne vykonávané autonómnymi jedincami, ktorí s uvedenou agendou sympatizujú. Spolu tak vytvárajú informačnú sieť, ktorá pôsobí širokospektrálne a podprahovo na slovenskú spoločnosť, pričom sa Ruská federácia postupne snaží zvyšovať svoj vplyv. Jej pôsobenie bolo zaznamenávané v oblasti diplomacie, mediálnom priestore, v oblasti vzdelávania, ekonomickej podpory, školstva, histórie či kultúry. Zamerané bolo predovšetkým na budovanie pozitívneho obrazu Ruskej federácie a podkopávanie dôvery v politický systém SR a dôveryhodnosti voči EÚ a NATO.

V sledovanom období boli traja príslušníci diplomatického personálu Ruskej federácie v SR označení ako nežiaduce osoby. Vyhostení boli v súvislosti so zneužitím víz SR na operáciu spravodajských služieb Ruskej federácie v Nemeckej spolkovej republike a vzhľadom k neštandardným aktivitám nezlučiteľným s ich diplomatickým pôsobením v SR v rozpore s Viedenským dohovorom o diplomatických stykoch. Menovaní boli identifikovaní ako príslušníci spravodajských služieb, ktorí na území SR realizovali spravodajské operácie, resp. participovali na operáciách namierených proti záujmom SR.

Čínska ľudová republika

Aktivity čínskych spravodajských služieb na území SR potvrdzujú ich dlhodobú snahu o získavanie kontaktov a preniknutie do rezortu MO SR s cieľom získavania utajovaných informácií.

Boli zaznamenané aj praktiky tzv. priemyselnej špionáže, ktoré sú charakteristické pre globálne pôsobenie Čínskej ľudovej republiky. Čínske spoločnosti s väzbami na štát sa usilujú u vytypovaných slovenských spoločností získať produkty ich vývoja a výskumu s pravdepodobným cieľom ich kopírovania a následnej vlastnej produkcie.

Asymetrické hrozby voči chráneným hodnotám SR, NATO a EÚ

Terorizmus, jeho financovanie alebo podporovanie

VS nepretržite získava a analyzuje poznatky a informácie o možnej hrozbe terorizmu na území SR, vrátene možnej radikalizácie príslušníkov OS SR, aktivitách militantných a teroristických skupín, a aktivitách radikalizovaných osôb v členských krajinách EÚ. Dôležitou je predovšetkým identifikácia tzv. „osamelých vlkov“, či autonómnych teroristických buniek.

V hodnotenom období VS nezaznamenalo indikátory, ktoré by potvrdzovali priamu hrozbu vykonania alebo plánovania teroristického útoku na území SR. Nábožensky motivovaný terorizmus resp. aktivity islamistických teroristických skupín a radikalizovaných jednotlivcov však naďalej predstavujú reálnu bezpečnostnú hrozbu pre členské krajiny EÚ vrátane SR.

Hlavným zdrojom hrozby teroristických útokov boli jednotlivci inšpirovaní propagandou aktérov globálneho džihádizmu, konkrétne teroristických skupín ISLAMSKÝ ŠTÁT a AL-QÁIDA. Počas roka 2020 bolo v EÚ zaznamenaných 18 teroristických útokov, pričom u podstatnej časti z nich bol potvrdený alebo je vysoko pravdepodobný islamistický náboženský motív. Jeden teroristický útok bol zaznamenaný aj vo VIEDNI v Rakúskej republike (2. 11. 2020). Páchateľom uvedeného útoku bol občan Severomacedónskej republiky Kujtim FEJZULAI, ktorý sa niekoľko mesiacov pred útokom (júl 2020) na území SR neúspešne pokúsil o nákup nábojov do útočnej pušky. Jeho aktivity na území SR boli bezpečnostnými zložkami SR odhalené a odstúpené rakúskej strane.

V Českej republike prebiehal počas roka 2020 súdny proces s dvoma mužmi, obžalovanými z trestných činov terorizmu s väzbami na SR. V júni 2020 odvolací Vrchný súd v PRAHE odsúdil občana SR Dominika KOBULNICKÉHO (Abdul RAHMAN) za spáchanie trestného činu podpory a propagácie terorizmu na 5 ročný trest odňatia slobody a uložil mu aj trest zákazu vstupu na územie Českej republiky na dobu 10 rokov. V máji 2020 bol v PRAHE za financovanie terorizmu a účasť v teroristickej skupine právoplatne odsúdený muž palestínskeho pôvodu Samer SHEHADEH, ktorý v minulosti kázal v bratislavskej modlitebni.

Moslimská komunita v SR sa dlhodobo profiluje ako nekonfliktná a odmietajúca násilie. Po novembrovom útoku osoby Kujtim FEJZULAI pri synagóge vo VIEDNI moslimovia žijúci v SR tento útok odsúdili.

Vo vzťahu k príslušníkom OS SR a zamestnancom rezortu obrany nebola v hodnotenom období zaznamenaná inklinácia k radikálnemu výkladu islamu.

Politický alebo náboženský extrémizmus ohrozujúci plnenie úloh ozbrojených síl a extrémizmus profesionálnych vojakov

V oblasti boja proti extrémizmu bola činnosť VS zameraná na získavanie a vyhodnocovanie informácií o osobách a subjektoch, ktoré majú prepojenie na rezort obrany a hlásia sa k podpore pravicovo-extrémistických myšlienok. V uplynulom roku došlo k ich zvýšenej aktivizácii a koordinácii, pričom aktivity prívržencov pravicového extrémizmu boli zaznamenané aj v rámci OS SR. Pokračovali tiež snahy pravicovo-extrémistických subjektov o etablovanie sa na politickej scéne a o získavanie politického kapitálu a to aj pričinením bývalých profesionálnych vojakov. V dlhodobom horizonte možno kontinuálny vzostup radikálnych nálad v spoločnosti a angažovanie sa pravicového extrémizmu v politike považovať za hrozbu pre demokratické zriadenie SR.

V rámci eliminácie prenikania extrémizmu do OS SR bol kľúčovou oblasťou v súčinnosti s Personálnym úradom OS SR prvotný skríning uchádzačov o vstup do štruktúr OS SR, ako aj včasná identifikácia aktívnych príslušníkov OS SR s potenciálom radikalizácie.

Zvýšená spravodajská pozornosť VS bola venovaná aktivitám polovojenských a militantne orientovaných zoskupení, ktoré sa dlhodobo snažia o vytvorenie alternatívy pre existujúce projekty MO SR v oblasti poskytovania vojenského výcviku (t. j. dobrovoľná vojenská príprava a aktívne zálohy). V tejto oblasti najviditeľnejšie pôsobí organizácia Slovenskí branci, v rámci ktorej sa angažujú aj súčasní a bývalí príslušníci OS SR.

V hodnotenom období došlo k zmenám v štruktúre organizácie z dôvodu jej nefunkčnosti. Vzhľadom na nízky záujem o členstvo bol zintenzívnený nábor členov a v roku 2020 bolo prijatých niekoľko nových osôb. V snahe zviditeľniť svoju činnosť bola zintenzívnená spolupráca organizácie s niektorými konšpiračno-dezinformačnými médiami, ktoré následne poskytovali organizácii priestor na propagáciu na sociálnych sieťach, ale aj v internetovom a tlačovom priestore. Ideologické ukotvenie sa vyznačovalo inklináciou k tzv. antisystému s prvkami konzervatívneho patriotizmu a xenofóbie. Slovenskí branci počas roka zorganizovali niekoľko výcvikových a verejno-prospešných akcií, ktoré mali viac než deklarovaný účel predovšetkým charakter propagandy a politického marketingu. VS zaznamenalo

pokračujúcu snahu organizácie legitimizovať svoju činnosť prostredníctvom spolupráce so štátnymi orgánmi.

Na vzostup extrémistických názorov má zásadný vplyv takmer neexistujúca moderácia obsahu na sociálnych sieťach. Šíreniu extrémizmu napomáha aj legitimizácia antisystémových a antidemokratických naratívov, rasistických postojov, „hate speech“, či preukázateľných lží niektorými politickými subjektami a verejne činnými osobami. V minulosti častokrát agresívnu pravicovú rétoriku nahradil oveľa sofistikovanejší a kultivovanejší prejav, čo je prirodzeným dôsledkom adaptácie pravicovo-extrémistických aktérov na súčasnú právnu úpravu extrémistických trestných činov.

V súvislosti s prijatými protiepidemiologickými opatreniami Vlády SR na zabránenie šírenia vírusu SARS-CoV-2 bolo zaznamenávané v mediálnom priestore masívne šírenie dezinformácií, hoaxov a poplašných správ, ktoré mohli viesť k ohrozeniu životov občanov a kolapsu zdravotníckeho systému. V spoločnosti dochádzalo tiež k vysokej miere názorovej polarizácie, na ktorej sa jednotlivci či subjekty snažili propagáciou antisystémových, antidemokratických, či extrémistických postojov získavať politický kapitál. Dôvodom bola aj dlhodobo zanedbávaná problematika informačnej bezpečnosti a nevhodne zvolená, či úplne absentujúca, strategická komunikácia štátnych orgánov.

V rámci vonkajšieho bezpečnostného prostredia SR je v posledných rokoch zaznamenávané posilňovanie pravicovej extrémistickej scény v Európe. Prostredníctvom online platforiem a sociálnych sietí dochádza na globálnej úrovni k prehlbovaniu vzájomných väzieb a celkovému zjednocovaniu pravicovej extrémistickej scény. S pravicovou extrémistickou komunitou je previazaná aj slovenská antisystémová scéna, ktorá je zmesou viacerých extrémistických, resp. názorovo okrajových hnutí. Ich spoločným menovateľom je aktivizmus na sociálnych sieťach a masové šírenie dezinformácií. Antisystém v súčasnosti nepredstavuje pre SR bezprostrednú bezpečnostnú hrozbu, boli však zaznamenané eskalačné tendencie, ktorých indikátorom je vyššia miera aktivizácie a koordinácie sympatizantov pravicovej extrémistickej scény.

V rezorte obrany boli zaznamenané individuálne prípady inklinácie príslušníkov OS SR ku krajne pravicovej ideológii. Na základe výsledkov sociologického výskumu z druhej polovice roka 2020 sa odhaduje miera inklinácie príslušníkov OS SR k extrémizmu v rozmedzí 10-15 %. Na základe jeho výsledkov sú v podmienkach rezortu obrany prijímané opatrenia na elimináciu prejavov a zabránenia prenikania radikalizmu a extrémizmu do rezortu. Relevantné prípady sú odstupované príslušným orgánom činným v trestnom konaní na ďalšie konanie.

Činnosť škodlivých sektárskych zoskupení nepredstavovala v roku 2020 bezpečnostnú hrozbu pre plnenie úloh rezortu obrany.

Nelegálna migrácia

Hrozbu pre bezpečnostné prostredie SR a EÚ predstavuje predovšetkým migrácia z rizikových krajín. V roku 2020 došlo k poklesu celkového počtu migrantov, ktorí prišli do Európy v porovnaní s rokom 2019 o 26 %, na približne 95 100 osôb. Pokles počtu migrantov bol pravdepodobne výsledkom bezpečnostných opatrení v tranzitných krajinách na jar 2020 v súvislosti s pandémiou SARS-CoV-2, ktoré výrazne obmedzili mobilitu najmä vo východnom Stredomorí. Po ich postupnom uvoľnení začal od mesiaca máj 2020 opätovne narastať migračný tlak zo Severnej Afriky do EÚ.

Počet migrantov na tzv. západnej stredomorskej trase (do Španielskeho kráľovstva) vzrástol o 29 % na 41 861 osôb. Významný nárast bol zaznamenaný aj na tzv. Atlantickej migračnej trase. V roku 2020 prišlo na Kanárske ostrovy približne 23 000 migrantov, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2019 (približne 2 680 osôb), nárast o takmer 800 %. Nárast migrácie v smere na Kanárske ostrovy pravdepodobne súvisí so zhoršujúcou sa ekonomickou situáciou v afrických krajinách.

Na tzv. centrálnej stredomorskej trase (do Talianskej republiky) došlo oproti roku 2019 k nárastu počtu migrantov o 198 % na asi 34 100 osôb. Najväčšia intenzita migračných tokov bola zaznamenaná z Líbye a Tuniskej republiky smerom na ostrovy Sicília, Sardínia a Lampedusa.

Počet migrantov využívajúcich tzv. východnú stredomorskú trasu (do Helénskej republiky) klesol o 78 % na cca. 15 600 osôb. Túto trasu využilo približne 17 % migrantov, ktorí prišli v roku 2020 do Európy. Z najpoužívanejšej migračnej trasy v roku 2019 sa tak v roku 2020 stala najmenej využívaná trasa.

Situácia migrantov v Tureckej republike a nedostatočné ubytovacie kapacity v Helénskej republike majú vplyv na pohyb migrantov na tzv. balkánskej migračnej trase, ktorá je pre bezpečnosť SR najvýznamnejšia.

V roku 2020 bolo v SR zaznamenaných 1 295 prípadov nelegálnej migrácie, čo predstavuje pokles o 40,9 % oproti roku 2019 (2 190 prípadov). Z celkového počtu bolo 1 160 prípadov neoprávneného pobytu na území SR (pokles oproti roku 2019 o 41 %) a 135 prípadov neoprávneného prekročenia štátnej hranice do SR (pokles oproti roku 2019 o 36,6 %). Najviac prípadov nelegálnej migrácie bolo uskutočnených občanmi Ukrajiny (326), Afganskej islamskej republiky (191) a Sýrskej arabskej republiky (152).

VS získalo v hodnotenom období informácie aj o skupinách, spoločnostiach a osobách, ktoré sa podieľali na organizovaní a zabezpečovaní nelegálnej migrácie. Zvýšená pozornosť bola venovaná aj problematike pseudolegálnej migrácie vo forme zakladania a kúpy obchodných spoločností, účelového zamestnávania cudzincov, prípadne využitia študijných pobytov/resp. zneužívania študentských víz s cieľom získania povolenia na pobyt v SR.

Organizovaná trestná činnosť a trestná činnosť proti obrane SR a nelegálne obchodovanie s výrobkami obranného priemyslu

Organizovaná trestná činnosť proti obrane SR

V oblasti organizovanej trestnej činnosti je naďalej jednou z prioritných a dlhodobých úloh VS odhaľovanie skutkov spájaných s nedovoleným ozbrojovaním a obchodovaním s vojenskou muníciou páchaných príslušníkmi OS SR, drogovou trestnou činnosťou v prostredí rezortu obrany, korupčným správaním zamestnancov rezortu obrany a príslušníkov OS SR a cezhraničnou trestnou činnosťou. VS na odhaľovaní týchto skutkov úzko spolupracuje s rezortnými zložkami a orgánmi činnými v trestnom konaní.

Za aktívnej participácie VS došlo v rozpočtovej organizácii v zriaďovateľskej pôsobnosti MO SR k zvýšeniu úrovne stavu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov a zvýšeniu prevádzkovej bezpečnosti so zameraním na uskladňovanie a manipuláciu s nebezpečným materiálom.

Boli získané informácie k niekoľkým prípadom nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, ktorého sa dopustili jednotlivci z radov príslušníkov OS SR, ale aj ostatných bezpečnostných zložiek SR, prípadne občania okolitých štátov. Išlo najmä o nelegálny predaj streliva, v niektorých prípadoch pochádzajúceho zo skladových zásob OS SR a MV SR, vlastníctvo nelegálne držaných strelných zbraní a nelegálna úprava znehodnotených strelných zbraní.

Spolupráca s bezpečnostnými zložkami potvrdila trestnú činnosť v oblasti nedovoleného ozbrojovania a nelegálneho obchodovania s muníciou u civilnej osoby českej národnosti. Na základe informácií, ktoré VS odstúpilo kompetentnému subjektu, bola v júni 2020 zo strany Policajného zboru SR vykonaná trestnoprávna realizácia.

V oblasti boja proti drogovej trestnej činnosti v prostredí rezortu obrany, distribúcii omamných a psychotropných látok a anabolických steroidov boli potvrdené poznatky z predchádzajúceho obdobia k páchaniu organizovanej drogovej trestnej činnosti. Na základe odstúpených informácií bolo zo strany Národnej kriminálnej agentúry (ďalej len „NAKA“) začaté trestné stíhanie týchto osôb.

Vo veci podozrenia z korupčného správania vojenského posádkového lekára bola nadviazaná súčinnosť s NAKA, ktorá v decembri 2020 vykonala trestnoprávnu realizáciu, pri ktorej bola osoba zadržaná a obvinená. Súbežne bolo ďalším PrV doručené uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesené obvinenia za prečin podplácania.

Monitoringom cezhraničnej trestnej činnosti bol zaznamenaný výrazný pokles zachytených narušení vzdušného priestoru SR na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici preletmi pilotovaných leteckých prostriedkov v porovnaní s minulým hodnotiacim obdobím. VS získalo aj poznatky k nelegálnej migrácii a pašovaniu tovaru z Ukrajiny v južnej časti slovensko-ukrajinskej hranice. O týchto záchytoch VS informuje hraničnú a cudzinecku políciu k prijatiu jej vlastných opatrení.

Nelegálne obchodovanie s výrobkami obranného priemyslu

Bezpečnostné prostredie SR je výrazne ovplyvňované aj obchodovaním s výrobkami obranného priemyslu (ďalej len „VOP“) a so znehodnocovanými a upravovanými zbraňami. SR je medzi obchodníkmi a sprostredkovateľmi VOP, zbraňových systémov a zbraní vnímaná ako bezpečná krajina, vhodná na prípravu a následnú realizáciu obchodov, ktorých predmetom je predaj zbraní a zbraňových systémov do celého sveta, vrátane regiónov s narušenou bezpečnostnou rovnováhou.

V priebehu roka 2020 VS v rámci svojej pôsobnosti v Stálej expertnej skupine Ministerstva hospodárstva SR posudzovalo a preverovalo celkovo 840 žiadostí slovenských spoločností na zahraničnoobchodnú činnosť s VOP a 38 žiadostí o udelenie povolenia na obchodovanie s VOP (na 5 rokov). V oblasti obchodovania s určenými výrobkami a s položkami dvojakého použitia bolo posudzovaných viac ako 640 žiadostí oprávnených slovenských obchodných spoločností a výrobcov VOP.

Preverovaných a posudzovaných bolo viacero žiadosti slovenských spoločností, ktorých spoločným ukazovateľom boli citlivé cieľové destinácie vyvážaných výrobkov obranného priemyslu (zbrane, zbraňové systémy, munícia, výrobné linky na výrobu munície, či bojové vozidlá) do krajín ako Spojené arabské emiráty, Kazašská republika, Rwandská republika, Malijská republika, Iracká republika a iných.

V oblasti kontroly vývozu, prepravy, sprostredkovania a tranzitu položiek s dvojakým použitím a určenými výrobkami bolo identifikovaných viacero obchodných operácií s rizikom obchádzania príslušnej legislatívy. Preverované boli

vývozy elektronických, telekomunikačných, signalizačných zariadení a software do krajín ako Ruská federácia, Spojené arabské emiráty a Čínska ľudová republika, ktoré by mohli predstavovať riziko potenciálneho zneužitia vyvážaného tovaru na iné ako deklarované účely.

Aktivity a hrozby v kybernetickom priestore

V pôsobnosti VS je zriadené Centrum pre kybernetickú obranu SR (ďalej len „Centrum"), ktoré pôsobí na úseku obrany štátu v kybernetickom priestore. Centrum predstavuje najvyšší – strategický stupeň riadenia kybernetickej bezpečnosti a kybernetickej obrany v podmienkach MO SR. Jeho úlohou je získavať, sústreďovať, analyzovať a vyhodnocovať informácie dôležité na zabezpečenie kybernetickej obrany, informovať dotknuté subjekty, navrhovať a prijímať adekvátne opatrenia.

V roku 2020 Centrum zaznamenalo a riešilo množstvo kybernetických bezpečnostných incidentov zo strany štátnych a neštátnych aktérov. Tieto incidenty predstavovali široké spektrum činnosti počnúc jednoduchými hackerskými útokmi jednotlivcov až po sofistikované kybernetické kampane štátom sponzorovaných skupín. Rok 2020 sa zároveň niesol aj v duchu prípravy a schvaľovania nového strategického, doktrinálneho a legislatívneho rámca, ako aj konsolidácie legislatívneho rámca kybernetickej bezpečnosti a kybernetickej obrany v podmienkach SR.

Na druhej strane dynamickosť bezpečnostného prostredia a komplexnosť riešených kybernetických bezpečnostných incidentov predstavovali príležitosti, ktorých správne uchopenie v konečnom dôsledku prispelo k posilňovaniu kybernetických spôsobilostí VS pri zabezpečovaní obrany a obranyschopnosti SR, ako aj pre potreby kolektívnej obrany.

V hodnotenom období VS aktívne participovalo aj na činnosti národných vrcholových riadiacich orgánov SR v oblasti kybernetickej bezpečnosti a kybernetickej obrany, ako aj expertných pracovných skupín v rámci SR a medzinárodných organizácií a asociácií, ktorých je SR členskou krajinou.

Na úseku zabezpečenia obrany štátu v kybernetickom priestore VS zabezpečovalo odolnosť a bezpečnosť rezortnej informačnej a komunikačnej infraštruktúry v podmienkach MO SR, ako aj kybernetickej obrany vybraných prvkov kritickej infraštruktúry, objektov osobitnej dôležitosti a iných dôležitých objektov. Centrum aktívne participovalo na riešení bezpečnostných kybernetických incidentov v pôsobnosti rezortu, štátnej správy, ako aj súkromného sektora. Plnilo

tiež úlohy na úseku budovania bezpečnostného povedomia, prehlbovania spolupráce s verejným, súkromným a akademickým sektorom.

Na úseku kybernetickej bezpečnosti plnilo úlohy špeciálne pracovisko Centra - CSIRT.MIL.SK. Rezortné interné siete sú dohľadované prostredníctvom monitoringu sieťových spojení, vyhodnocovania bezpečnostných udalostí a odhaľovania cielených útokov voči infraštruktúre rezortu obrany.

Kybernetické útoky namierené voči rezortu obrany reflektovali dianie v globálnom kybernetickom priestore. Najčastejšie sa preverovali pokusy o doručenie emailových správ s podvodným obsahom alebo so škodlivými prílohami používateľom rezortných sietí. Získané a analyzované informácie boli ďalej korelované s informáciami z Národného bezpečnostného a analytického centra (ďalej len „NBAC“), keďže rovnaké škodlivé emailové správy mohli byť posielané aj na iné rezorty a ústredné orgány štátnej správy.

SR čelí aj útočníkom, ktorí vykonávajú trestnú činnosť v kybernetickom priestore za účelom získania informácií z neverejných databáz. Cieľom tejto činnosti je finančný zisk z ich predaja.

S cieľom zvyšovania kybernetickej bezpečnosti a obrany informačných systémov v rezorte obrany bola činnosť Centra zameraná najmä na odhaľovanie zraniteľností a bezpečnostných nedostatkov v rôznych systémoch. Rezortné organizácie boli pravidelne informované o kampaniach, ktoré vykonávali tzv. APT (Advanced Persistent Threat) skupiny podporované rôznymi krajinami sveta a identifikované kybernetické kampane Centrum riešilo priamo s dotknutou inštitúciou, ktorej poskytovalo potrebnú technickú asistenciu a súčinnosť.

Centrum zaznamenalo viacero pokročilých kybernetických kampaní zameraných voči verejnému a súkromnému sektoru. Príkladom je kampaň realizovaná zo strany APT skupiny KIMSUKY, ktorá mala globálny charakter a bola namierená voči obrannému sektoru viacerých krajín vrátane SR. Cieľom kampane bola krádež citlivých informácií z prostredia vývoja a výskumu vojenskej techniky. Činnosť APT skupiny KIMSUKY je spájaná s činnosťou vojenskej spravodajskej služby Kórejskej ľudovodemokratickej republiky.

Vzniknutá situácia spojená so šírením vírusu SARS-CoV-2 spôsobila, že v roku 2020 sa nosná časť pracovnej agendy ústredných orgánov štátnej správy a civilného sektora sústredila do on-line priestoru. To zneužili útočníci s cieľom kompromitácie infraštruktúry jednotlivých organizácií. Zaznamenané boli celoplošné phishingové kampane ako aj cielené útoky.

V hodnotenom období Centrum zaznamenalo zneužitie zraniteľnosti aplikácie, prostredníctvom ktorej bol získaný neoprávnený prístup k súborom na serveri Národného centra zdravotníckych informácií (ďalej len „NCZI“) a k osobným údajom spracovávaným aplikáciou „Moje eZdravie“. Jednalo sa o aktivitu súkromnej spoločnosti, ktorá v rozpore so zásadami etického hackingu

nielen odcudzila osobné údaje, ale za účelom zviditeľnenia sa tieto informácie zverejnila. Táto skutočnosť spolu s ďalšími zaznamenanými spravodajskými signálmi o kybernetickom ohrození viacerých úradov spracovávajúcich údaje o výsledkoch testovania na SARS-CoV-2 viedla Centrum k vykonaniu ohodnotenia zraniteľností infraštruktúry NCZI, Úradu verejného zdravotníctva a 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Výsledkom bolo zmapovanie stavu ich zabezpečenia a následná implementácia opatrení zameraná na posilnenie odolnosti ich infraštruktúry voči kybernetickým útokom.

Nosnou činnosťou budovania bezpečnostného povedomia v oblasti kybernetickej bezpečnosti bolo vykonávanie odborných školení, ktorých cieľom bolo informovať o existujúcich bezpečnostných kybernetických hrozbách, ich prevencii, ako aj riešení vzniknutých problémov. Túto činnosť Centrum vykonávalo aj prostredníctvom publikovania článkov a informácií dostupných na svojom webovom sídle www.ckosr.sk.

Kybernetický priestor predstavuje operačnú doménu, ktorej zabezpečenie si vyžaduje úzku a koordinovanú spoluprácu na domácom aj na medzinárodnom poli. V rámci NATO má VS zabezpečené permanentné zastúpenie v príslušných politických a technických výboroch, SR je zároveň jedným zo zakladajúcich štátov Centra výnimočnosti NATO pre spoluprácu v kybernetickej obrane v TALLINE. Na bilaterálnej úrovni VS úzko spolupracuje s vybraným krajinami NATO a EÚ s cieľom posilniť kybernetickú obranu formou výmeny informácií o zaznamenaných kybernetických incidentoch.

Ochrana utajovaných skutočností a previerková činnosť

Ochranu utajovaných skutočností (ďalej len „OUS“) v pôsobnosti rezortu obrany zabezpečuje VS na základe a v medziach zákona NR SR č. 198/1994 Z. z. o VS a zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a jeho vykonávacích predpisov.

Kontrolné zistenia v oblasti OUS boli v roku 2020 zadokumentované v štyroch kontrolovaných subjektoch v pôsobnosti MO SR a týkali sa oblastí personálnej, fyzickej, objektovej a administratívnej bezpečnosti. Zistené nedostatky boli odstúpené správnemu orgánu na ďalšie konanie.

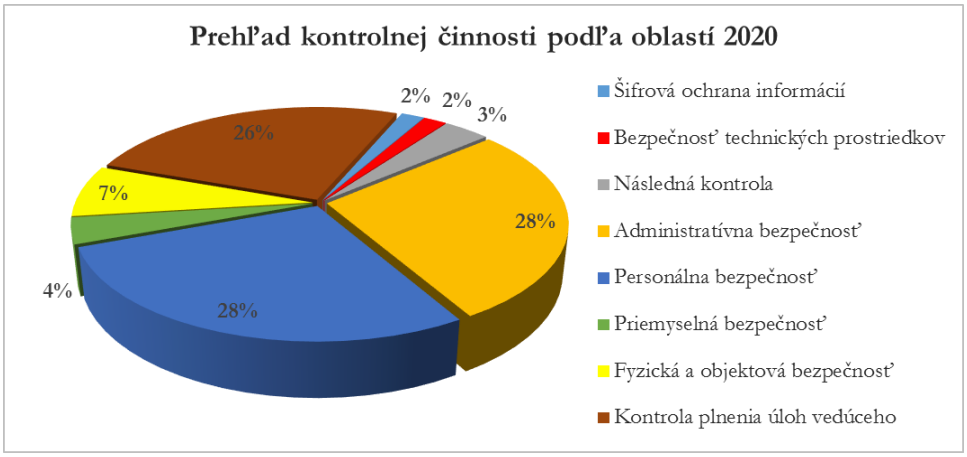

VS participovalo aj na riešení problémov ochrany a vzájomnej výmeny utajovaných informácií medzi SR a Spojenými štátmi americkými tvorbou a pripomienkovaním návrhu novej dohody o bezpečnostných opatreniach na OUS medzi vládou SR a vládou Spojených štátov amerických a iniciovaním zmeny legislatívy v oblasti fyzickej a objektovej bezpečnosti. Podieľalo sa aj na realizácii projektu F-16 v oblastiach personálnej, priemyselnej, fyzickej a objektovej bezpečnosti ako aj oblasti administratívnej bezpečnosti.

V oblasti personálnej bezpečnosti v roku 2020 VS prijalo 3 513 žiadostí na vykonanie bezpečnostnej previerky II až IV. stupňa a podieľalo sa na procese výkonu bezpečnostných previerok fyzických osôb vykonávaných NBÚ poskytnutím 2 115 písomných vyjadrení k zaslaným dožiadaniam podľa zákona o OUS. Pri vykonávaní bezpečnostných previerok bolo realizovaných viac ako 42 000 dožiadaní na iné štátne orgány, samosprávy a právnické osoby.

V oblasti priemyselnej bezpečnosti VS vypracovalo odborné stanoviská k 54 zmluvám o postúpení utajovaných skutočností a k 37 dodatkom k zmluvám o postúpení utajovaných skutočností. Podieľalo sa aj na procese výkonu bezpečnostných previerok podnikateľov vykonávaných NBÚ poskytnutím 198 písomných vyjadrení k zaslaným žiadostiam podľa zákona o OUS. V súvislosti s poskytnutím informácií o bezpečnostnej spoľahlivosti navrhovaných osôb VS spracovalo 5 072 žiadostí a vyjadrení.

POUŽITIE INFORMAČNO-TECHNICKÝCH PROSTRIEDKOV

VS využívalo v roku 2020 informačno-technické prostriedky (ďalej len „ITP“) v súlade s ustanoveniami zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím ITP v znení neskorších predpisov a zákona č. 198/1994 Z. z. o VS v znení neskorších predpisov, pričom použitie ITP bolo realizované vo všetkých prípadoch v súlade s ustanovením § 4 zákona o ochrane pred odpočúvaním na základe predchádzajúceho písomného súhlasu zákonného sudcu. Ani v jednom prípade nedošlo k nezákonnému použitiu ITP.

V roku 2020 VS podalo celkom 36 žiadostí na použitie ITP. Z tohto počtu bolo zákonným sudcom vydaných 35 písomných súhlasov na použitie ITP, jedna žiadosť bola zamietnutá. VS tiež predložilo zákonnému sudcovi celkom 17 žiadostí na predĺženie doby použitia ITP v tom istom prípade a zákonným sudcom bolo vydaných 17 písomných súhlasov na použitie ITP. V roku 2020 bol zákonom uznaný účel a cieľ použitia ITP dosiahnutý vo všetkých ukončených prípadoch.

ROZVOJ SPÔSOBILOSTÍ VS V OBLASTI IMINT

VS úspešnou realizáciou opatrení v odbornej a personálnej oblasti a uzatvorením zmluvy o prístupe k zdrojovým dátam týkajúcej sa voľného nákupu satelitných scén ukončilo v roku 2020 etapu budovania rozvoja spôsobilosti IMINT (obrazového spravodajstva) a nadobudlo plné operačné spôsobilosti.

Poskytnuté spravodajské výstupy pre hlavných funkcionárov rezortu obrany a oprávnených užívateľov vo forme IMINT analýz výrazným spôsobom prispievajú k hodnoteniu hrozieb voči SR a bezpečnostnej situácie v geografických priestoroch spravodajskej zodpovednosti a spravodajského záujmu. Spravodajské analýzy IMINT VS sú tiež vysoko cenené v rámci spravodajskej komunity NATO a EÚ.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA A INFORMAČNÁ ČINNOSŤ

Celosvetová pandémia ovplyvnila medzinárodnú spoluprácu VS v rovine osobných stretnutí v rámci expertných rokovaní, medzinárodných konferencií a bilaterálnych návštev, pričom komunikácia s partnermi bola realizovaná primárne prostredníctvom zabezpečených video-telekonferencií. Príkladom efektívneho využitia tejto spôsobilosti, boli aj prvotné rokovania nového riaditeľa VS s riaditeľmi partnerských služieb v rámci V4. Stabilne najužšia spolupráca prebiehala s partnerskými službami V4, Spojených štátov amerických, Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, Nemeckej spolkovej republiky a Rakúskej republiky.

Dynamický vývoj bezpečnostnej situácie vo svete, spojený so vznikom nových hrozieb a ovplyvnený pandémiou vírusu SARS-CoV-2, vyžadoval od VS rýchle prijímanie aktívnych a efektívnych opatrení. Spolupráca a efektívna výmena spravodajských informácií na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni boli jednými z kľúčových bodov činnosti VS, nevyhnutných pre zvyšovanie rýchlosti reakcie na aktuálne hrozby.

V roku 2020 VS spracovalo a poskytlo 628 spravodajských produktov oprávneným a zmluvným subjektom. Z toho 190 spravodajských informácií, štyri súhrnné spravodajské informácie a 434 výmenných spravodajských informácií pre partnerské spravodajské služby.

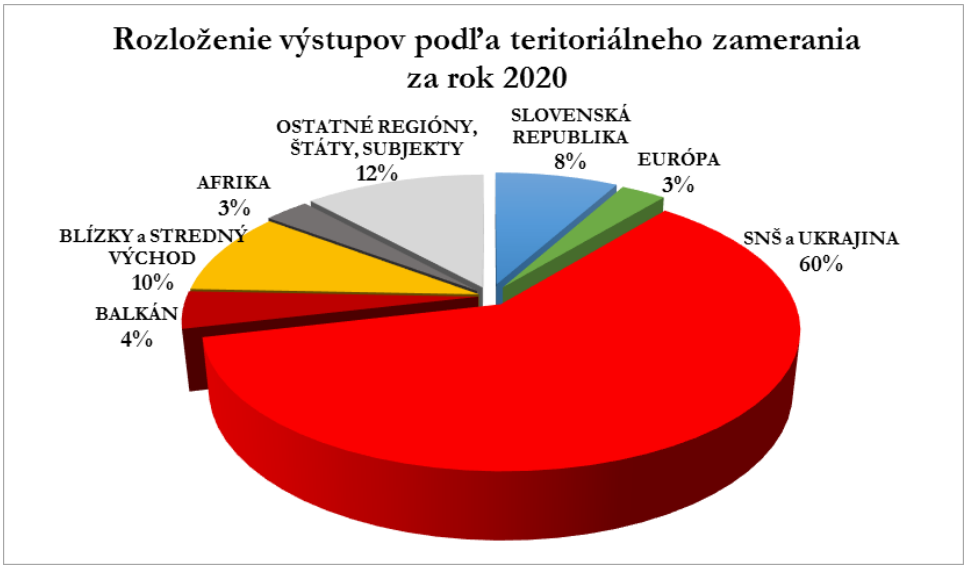

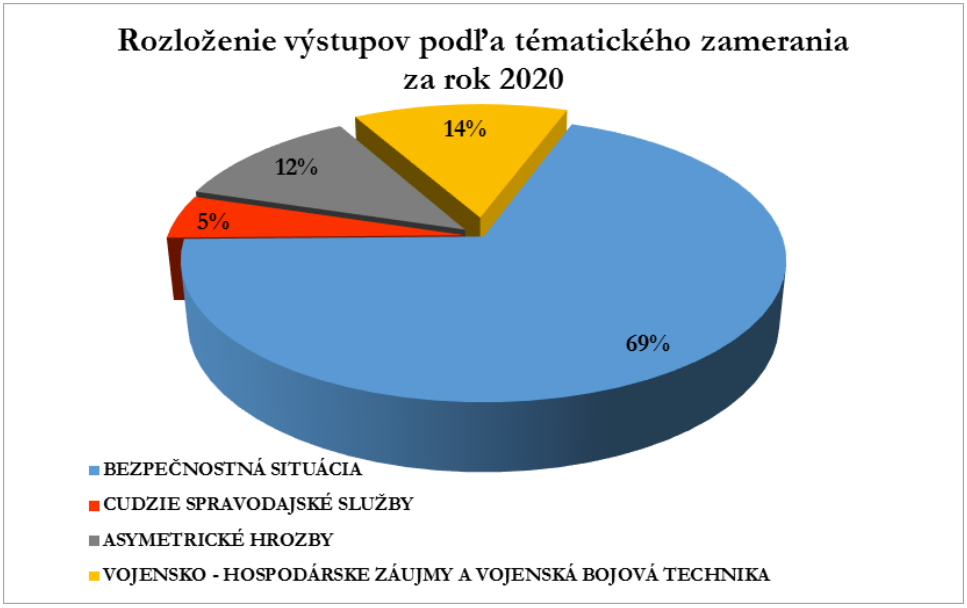

Spolupráca s partnermi významným spôsobom rozširuje poznatkové databázy VS najmä v oblastiach hodnotení globálnej a regionálnej bezpečnostnej situácie, terorizmu, kybernetických hrozieb a cudzích spravodajských služieb.

Osobitná pozornosť VS je venovaná priebežnému vyhodnocovaniu aktivít medzinárodných teroristických skupín, ktoré môžu predstavovať hrozbu voči chráneným hodnotám a záujmom SR a členských krajín EÚ a NATO.

PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE

K 31. decembru 2020 dosahoval počet príslušníkov a zamestnancov VS 65,62 % z plánovaného početného stavu, čo predstavuje v porovnaní s rokom 2019 nárast o 2,73 %, pričom vekový priemer príslušníkov a zamestnancov VS bol 44 rokov. Personálne zloženie podľa základných demografických znakov zostáva v porovnaní s predošlým rokom bez podstatných zmien.

Vo VS pôsobí 78 % príslušníkov v služobnom pomere profesionálnych vojakov a 22 % zamestnancov vo výkone práce vo verejnom záujme. Vysokoškolsky vzdelaných (vrátane prvého stupňa vysokoškolského vzdelania) je 73 % príslušníkov a zamestnancov VS.

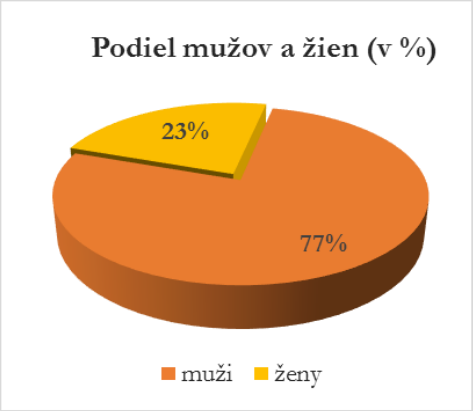

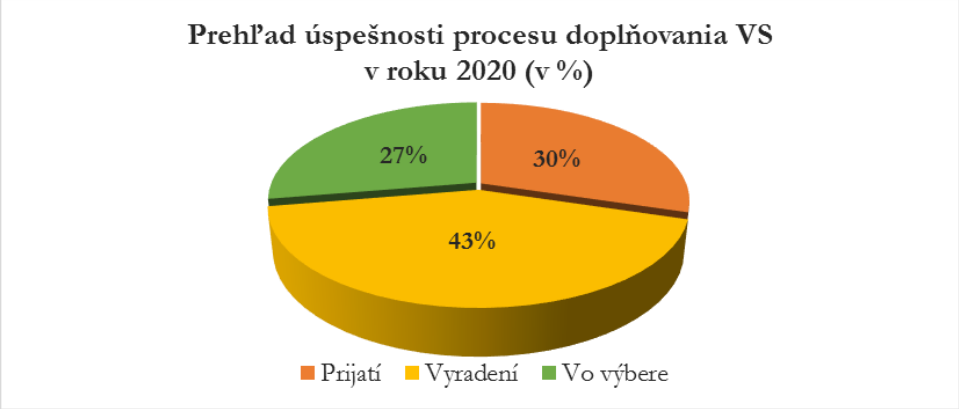

V roku 2020 bolo doručených niekoľko stoviek žiadostí o prijatie do služobného pomeru profesionálneho vojaka, žiadostí o vyčlenenie k VS a žiadostí o prijatie do pracovného pomeru. Prijímací proces úspešne ukončilo 30 % uchádzačov, neprijatých bolo 43 % a u 27 % uchádzačov nebol prijímací proces v danom roku ešte ukončený.

ČERPANIE ROZPOČTU VOJENSKÉHO SPRAVODAJSTVA

Správcom kapitoly MO SR boli VS rozpísané záväzné ukazovatele rozpočtu na rok 2020 v oblasti príjmov v sume 64.400,00 EUR a v oblasti výdavkov v sume 105.591.951,00 EUR.

V priebehu roka 2020 bol záväzný ukazovateľ rozpočtu – **výdavky** - **znížený** o 14.641.603,00 EUR, teda o 13,87 % **na celkovú výšku 90.950.348,00 EUR.**

ZÁVER

Činnosť VS v roku 2020 bola ovplyvnená vývojom pandémie vírusu SARS-CoV-2 v SR a vo svete, na ktorý promptne zareagovalo VS a časť zdrojov VS bola vyčlenená na monitorovanie šírenia nákazy a prijímaných opatrení v jednotlivých regiónoch SR a vo svete.

Zaznamenaný trend presunu hrozieb do informačného a kybernetického priestoru bude s vysokou pravdepodobnosťou pokračovať v budúcnosti. Očakávame tiež pokračovanie nárastu vykonávania kybernetických útokov a vplyvových operácií s cieľom rozpoltiť slovenskú spoločnosť a oslabiť legitimitu štátnych inštitúcií, keďže je takýto typ útokov páchateľmi pravdepodobne vyhodnotený ako účinný.

Pokračovanie pandémie a prijaté opatrenia na zabránenie jej šírenia na úrovni štátu, môžu byť zneužívané štátnymi aj neštátnymi aktérmi na polarizovanie spoločnosti, vytváranie deliacich línií a celkovej radikalizácie spoločnosti. Vytvára sa tým tak živná pôda pre presahovanie extrémizmu do všetkých vrstiev spoločnosti vrátane príslušníkov OS SR a rezortu obrany.

Po línii terorizmu je pravdepodobné pokračovanie šírenia propagandy globálnych islamistických teroristických skupín, čo v kombinácii s protipandemickými opatreniami môže viesť k samoradikalizácii jednotlivcov v on-line priestore a formovaniu tzv. osamelých vlkov.

Prebiehajúce konflikty, zlá sociálno-ekonomická situácia obyvateľstva a klimatické zmeny v krízových oblastiach Afriky, Blízkeho a Stredného východu a južnej a juhovýchodnej Ázie budú významnými faktormi na prebiehajúce migračné vlny do krajín Európy vrátane SR. Ukončenie pôsobenia koaličných vojsk v Afganskej islamskej republike povedie s vysokou pravdepodobnosťou v krátkodobom až strednodobom horizonte k zhoršeniu bezpečnostnej situácie v krajine a následnému nárastu migrácie z krajiny do EÚ.

Dynamika, sofistikovanosť, komplexnosť a kvantita identifikovaných kybernetických hrozieb zameraných voči štátnemu a súkromnému sektoru SR bude s vysokou pravdepodobnosťou pretrvávať aj v krátkodobom horizonte. Predpokladáme, že charakter kybernetických kampaní zameraných voči štátnemu sektoru sa v krátkodobom horizonte zásadne nezmení. Naprieč viacerými sektormi predstavujú najväčšiu hrozbu zraniteľnosti priemyselných riadiacich systémov, ktoré sú určené pre riadenie a v niektorých prípadoch vizualizáciu priemyselných procesov.

Úlohy VS, definované ustanoveniami zákona NR SR č. 198/1994 Z. z. o VS, a ktoré vyplývajú zo Zamerania spravodajskej činnosti na rok 2020, boli napriek prijatým opatreniam proti šíreniu nákazy splnené. Splnenie týchto úloh vytvára dobré predpoklady pre činnosť a ďalší rozvoj spôsobilostí VS.